

Vězení peníze dětem nepřinese. Starostové na kulatém stole hledali efektivní řešení pro placení výživného

26.6.2026 - | Starostové a nezávislí

V návaznosti na snahu koaličních stran znovu kriminalizovat neplacení výživného uspořádal místopředseda Starostů a stínový ministr spravedlnosti Karel Dvořák expertní kulatý stůl s názvem „Jak skutečně zajistit hrazení výživného?“. Akce, na níž se sešli zástupci justice, dluhových poraden i neziskového sektoru, jasně ukázala, že opětovná plošná kriminalizace neplatičů situaci samozvítelů nijak nezlepší. Podle Starostů je neplacení alimentů primárně sociálním a vztahovým problémem, který vyžaduje prevenci, podporu dohod mezi rodiči a deeskalaci konfliktů, nikoliv represí, která dlužníky uvrhne do vězení a dětem tak žádné peníze nepřinese.

Statistiky z neúplných rodin v České republice jsou alarmující. Celých 20 % dětí nedostává od povinného rodiče výživné vůbec, 12 % ho dostává nepravidelně a dalším 5 % sice chodí pravidelně, ale v nižší než stanovené částce. Současná vládní koalice se pod vedením hnutí ANO snaží prosadit novelu trestního zákoníku, která má plošně zpřísnit postihy a vrátit hrozbu vězení i pro případy, kdy nedochází k přímému ohrožení dítěte nouzí. Starostové na základě tvrdých dat upozorňují, že represe je slepou uličkou. Daňoví poplatníci za jednoho vězně zaplatí přibližně 57 000 Kč měsíčně, přičemž pobyt za mřížemi dlužníkovi dluh nesmaže, naopak ho připraví o legální zaměstnání a rapidně zvýší riziko recidivy.

„Trestní postih neplatičů se dlouhodobě ukazuje jako naprosto neefektivní. Dlouhodobá data jasně říkají, že pouze v sedmi procentech případů vedlo trestní stíhání k tomu, že rodiče začali platit. Až polovina pachatelů tohoto činu jsou navíc recidivisté, kteří na svou povinnost již rezignovali, a hrozba vězení na ně zkrátka nefunguje. Zavírání lidí do vězení peníze dětem nepřinese, pouze prohloubí přeplněnost našich věznic, které jsou už teď naplněny na 97 %. Vždy jsme preferovali rozumná řešení navržená na základě dat, nikoli skrze emoce a laciný populismus,“ zdůraznil **Dvořák**.

Na kulatém stole, který Dvořák uspořádal ve spolupráci s Konsorciem dluhových poraden a Asociací organizací v oblasti vězeňství, zazněla celá řada konkrétních podnětů z terénu. **Jakub Sosna** z Konsorcia dluhových poraden potvrdil, že ochota platit výživné je výrazně vyšší tam, kde mezi rodiči dojde k dohodě, nikoliv k soudnímu nařízení. Inovativní návrhy představila také soudkyně Okresního soudu v Třebíči **Petra Rutarová**, která navrhla zavést státem podporovanou mobilní aplikaci pro komunikaci rodičů a sdílení přehledu o výdajích za dítě, do níž má v případě sporu přístup i soud. Ten by tak viděl, zda se rodiče dítěte snaží o deeskalaci konfliktu a normalizaci vztahů.

Pro Starosty je ochrana dětí a stabilita ekonomicky nejzranitelnějších domácností dlouhodobou politickou prioritou. Cesta k ní však nevede přes unáhlenou rekriminalizaci, kterou vládní poslanci z ANO, SPD a Motoristů prosazují bez jakéhokoli vyhodnocení dopadů stávající legislativy, jež je účinná teprve od ledna letošního roku. Hnutí namísto toho prosazuje tzv. civilní cestu, tedy snahu o deeskalaci partnerských konfliktů, posílení institutu mediace, zajištění dostupnosti rodinných advokátů a využívání moderních komunikačních aplikací pro rodiče.

„Je třeba důsledně rozlišovat mezi rodiči, kteří výživné neplatí záměrně, a těmi, kteří se reálně nachází v sociální nebo ekonomické nouzi. Příčiny neplacení alimentů totiž leží nejčastěji v sociální situaci dlužníků – v nezaměstnanosti, předlužení, bytové nouzi, práci na černo či v totálním rozpadu

vztahu a ztráty kontaktu s dítětem. Pokud stát selže v prevenci, represe to již nezachrání. Namísto vytváření stigma rodiče ve vězení se musíme politicky zaměřit na to, aby efektivně fungovaly alternativní tresty, jako je domácí vězení, a aby stát efektivněji pomáhal skrze institut náhradního výživného,” uzavřel Dvořák.

Situace dětí v neúplných rodinách

20 % dětí z neúplných rodin nedostává od povinného rodiče výživné vůbec.

12 % dětí dostává stanovené výživné nepravidelně.

5 % dětí dostává výživné pravidelně, ale v nižší než soudem určené částce.

38 % rodičů samoživitelů se domnívá, že důvodem neplacení je přímé odmítání ze strany dlužníka.

37 % rodičů samoživitelů vůbec netuší, z jakého důvodu jim druhý rodič na dítě neplatí.

(Ne)efektivita trestního postihu a vysoká recidiva

Pouze v **7 %** případů, kde došlo k trestnímu stíhání dlužníka, vede represe k tomu, že rodič začne na své děti reálně platit.

Pouze v **10 %** případů zafunguje institut tzv. účinné lítost, kdy dlužník v průběhu trestního řízení peníze dodatečně doplatí.

Až **50 %** pachatelů trestného činu zanedbání povinné výživy tvoří recidivisté, kteří povinnost neplní opakovaně, což dokazuje, že hrozba vězení pro ně nepředstavuje odstrašující nástroj.

Trestné činy spojené s neplacením výživného tvoří **7 %** veškeré trestné činnosti v ČR (měřeno podílem na zahájených trestních stíháních), což z nich činí jeden z nejčastěji páchaných trestných činů.

Kapacitní a ekonomické dopady na vězeňský systém

V roce 2023 bylo za neplacení výživného odsouzeno celkem **3 849 osob** (z toho 3 328 za nedbalost, 233 za úmyslné vyhýbání se a 288 za vydání osoby nebezpečí nouze).

K roku 2024 si čistě za neplacení výživného (bez souběhu s jinými trestnými činy) odpykávalo nepodmíněný trest **826 odsouzených**.

Kapacita českých věznic byla v roce 2024 naplněna na **97 %**.

Průměrné náklady na výkon trestu jednoho odsouzeného dlužníka činí přibližně **57 000 Kč** měsíčně, které hradí daňoví poplatníci.

<https://www.starostove.cz/prectete-si/vezeni-penize-detem-neprinese-starostove-na-kulatem-stole-hledali-efektivni-rese>